

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

In welke mate zijn werken of leveringen ten voordele van de vijand, uitgevoerd door prlvate personen, als gevolg van de tussenkomst van Belgische Openbare Besturen, strafrechterlijk verrechtvaardigd of verschoonbaar ?

Tijdens de bezetting zijn allerlei leveringen en werken ook van militaire aard, de bezetter dienstig, op tussenkomst van de Openbare Belgische Besturen, meer bepaaldelijk van de Belgische gemeentebesturen, door private personen uitgevoerd geworden.

* * *

1. — De eerste vraag die zich stelt is te weten of en in welke mate zulke werken en leveringen bij toepassing van de bepalingen der Strafwet betreffende de dwang, of bij toepassing van de noodtoestand verrechtvaardigd of verschoonbaar zijn.

Er dient in herinnering gebracht dat luidens artikel 52 van het Reglement, gevoegd bij de Conventie van Den Haag, het aan de bezetter toegelaten is opeisingen in natura en diensten aan gemeenten of inwoners te vragen in de mate der noodwendigheden van het bezettingsleger, b.v. voor huisvesting van troepen en diensten, met deze beperking evenwel, dat de bevolking niet kan verplicht worden aan krijgsvorrichtungen tegen haar land deel te nemen.

Wij laten hier terzijde de vraag te weten wat er hoeft gedaan te worden wanneer in overtreding van artikelen 23 en 52 van bovengenoemd Reglement, deze laatste beperkende voorwaarde door de bezetter niet wordt nageleefd.

Laat ons alleen met de meest gezaghebbende rechtsleer en rechtspraak van het Hof van Verbreking aanstippen, dat, indien enerzijds de uitvoering van de opeising door de opgeëiste wettig *toegelaten* is (vermits wij hier onder dwang staan) er echter geen wettelijke verplichting bestaat, noch in hoofde van de opgeëiste gemeenschap, noch in hoofde van de door de bezetter opgeëiste persoon, vermits er aan de opeisende bezetter geen overeenkomstig recht, doch slechts een faculteit door de Internatio-

nale Conventie verleend wordt. (De Rijkere : *Les secours aux ennemis de l'état*. — Bruylant, 1945, blz. 183.)

Wij kunnen anderzijds aansluiten bij de bepaling van de opeising welke door Ferrand gegeven wordt : « demande de prestations déterminées, faite sous forme d'une invitation ou d'une sommation et poursuivie par la force s'il est nécessaire d'y recourir pour sa réalisation » (z. Ferrand : *Des réquisitions militaires*; z. ook Wauwermans : « La guerre et les droits privés, hoofdstuk I, n° I, blz. 3; De Rijkere : op cit. blz. 158; Dautricourt : *La trahison*, blz. 84, n° 158; *La répression de la collaboration économique*, blz. 51, n° 55).

De opeising maakt geen rechtvaardigingsgrond « sui generis » uit; zij brengt slechts de toepassing mede van artikel 71 S.W.B., waarbij de verdachte verrechtvaardigd is, wanneer hij gedwongen werd door een macht waaraan hij niet heeft kunnen weerstaan.

Het vraagstuk dat hier wordt bestudeerd, betreft meer speciaal het geval, waarin van een opeising van een Belgische onderdaan door de bezetter van het land niet kan gesproken worden.

Er dient ons inziens, om deze vraag te kunnen oplossen, een onderscheid gemaakt tussen de gevallen waar er respectievelijk opeising, opdracht, aanbesteding of slechts bemiddeling van het gemeentebestuur geweest is.

A. — In geval de werken en leveringen geschied zijn ingevolge *opeising* van het Bestuur :

1. — a) Artikel 70 van het S.W.B. zegt, dat er geen misdrijf is wanneer het feit door de wet geboden was *en* door de overheid bevolen. Het valt dus onmiddellijk in het oog dat, benevens het opeisingsbevel van het Openbaar Bestuur, er tevens een bevel van de wet om de daad te stellen vereist

is om rechtvaardiging van de daad mede te brengen.

Aangezien nu de economische collaboratie verboden is, mits inachtneming van de modaliteiten van de Besluitwet van 25 Mei 1945, artikel 115 van het S.W.B. wijzigend, en de bezetter slechts op een feitelijke macht kan bogen, buiten alle wettelijkheid om (1), kan artikel 70 S.W.B. niet als rechtvaardigingsgrond gelden, vermits het artikel 115 van het S.W.B., zelfs onder zijn nieuwe vorm, nergens een bevel uitvaardigt om collaboratiedaden te stellen, veel meer de economische collaboratie principieel verbiedt. Wij komen hier echter op terug.

b) Artikel 71 van het Strafwetboek, waarin de tweede grond van rechtvaardiging is geformuleerd, bepaalt dat er geen misdrijf is wanneer de beschuldigde of de beklaagde gedwongen werd door een macht waaraan hij niet heeft kunnen weerstaan.

De vraag stelt zich of opeising door een openbaar bestuur kan gelden als zijnde zulldanige macht.

Terecht heeft de Krijgsraad van Kortrijk bij vonnis van 29 Maart 1945 inzake Corneille Henri (zie de Mil. Rechtspraak, 1^e boekdeel, n° 23, blz. 54) beslist, dat zulks niet het geval is, wanneer de opgeëiste door de bezettende macht aan een stadsbestuur opgedrongen wordt.

Hetzelfde werd door het Krijgshof te Brussel op 29 Januari 1947 in zake De Geyndt beslist: De Geyndt had bij de Duitsers voetstappen aangewend, in de Brüsseler Zeitung annonces laten plaatsen om de aandacht van de Duitse diensten op zijn bedrijfsmogelijkheden te trekken. Het gevolg daarvan was dat de Duitsers hem bepaalde werken toevertrouwden, welke zij van Belgische gemeenten opeisten, en hem aan deze besturen opgedrongen.

Inzake Leroy Jules heeft anderzijds de Krijgsraad van Bergen (vonnis d.d. 17 October 1946) verduidelijkt, dat indien de verdachte de werken voor de bezetter heeft uitgevoerd onder dekking van een gemeentebestuur en van opeisingsbons, het nochtans vereist is dat de opeisingen wel degelijk werkelijke opeisingen zijn geweest, die niet door de verdachte gemachineerd werden met de bedoeling en de hoop alsoo aan de toepassing van de strafwetten te ontsnappen.

Leroy had zich ter zake van ondernemingswerken een monopolium door de bezetter laten verzekeren.

Het is echter niet voldoende dat de opeising van het bestuur niet geveinsd is, ze moet ook ernstig zijn, in deze zin dat de verdachte heeft moeten geloven dat er werkelijk van hogerhand bedreiging of liever dwang op hem woog.

Zo heeft inzake Libens de Krijgsraad van Hasselt op 22 Januari 1946 niet aangenomen, dat de verdachte, houtzager en schrijnwerker, zich goeds-gemoeds bij de gezegden van een eenvoudige bediende, zij hij dan nog vergezeld van Duitse officieren, neergelegd heeft, zonder op zijn minst bescheiden te eisen, hetzij van de bezetter, hetzij van de gevestigde gemeentelijke overheden.

Er is hier een kwestie van bewijsmiddelen, die zich stelt en die dan ook volgens de verscheidene gevallen moet beoordeeld worden. Laat ons desbetreffend opmerken, dat een opeising niet noodzakelijk onder vorm van een formeel bevel moet

gebeuren, om alsdusdanig ter verrechtvaardiging weerhouden te worden.

Er is echter nog meer in deze zaak Libens, want de Krijgsraad deed ook opmerken dat de zogezegde opeising, waarvan sprake, trouwens ook door de feiten zelve tegengesproken werd, vermits verdachte, ondanks het feit dat af en toe enkele Duitse soldaten gedurende enige tijd in zijn schrijnwerkerij zijn komen werken, in het bezit van zijn schrijnwerkerij gelaten werd en zijn bedrijvigheid in volle vrijheid heeft kunnen doorzetten.

Daaruit vloeit voort dat hier ook volgens de algemeen geldende principes terzake van dwang en opeisingen, het niet zozeer de opeising op zich zelve is welke van belang is, doch veeleer het gevolg van de opeising in hoofde van de opeiser en in hoofde van de opgeëiste, hetzij enerzijds het behoud van de dwang en anderzijds de onmogelijkheid weerstand te bieden. (Zie desbetreffende de vrij algemene rechtspraak terzake Duitse opeisingen, n.l. Krijgshof Antwerpen, 28 Juni 1945, inzake Wouters; Krijgshof Brussel, 22 November 1946, inzake Lambert.)

Wanneer de opeising en de daaruit onoverkomelijke dwang voorhanden zijn, beslist de rechtspraak dat zulks als verrechtvaardigingsgrond kan gelden. (Zie n.l. Krijgsraad Antwerpen, vonnis van 13 Maart 1946 inzake De Rooy, en van 16 Januari 1947 inzake Somers.)

Volgens dezelfde principes heeft de Krijgsraad van Brugge op 26 Juli 1945 inzake Hollevoet, toepassing van artikel 71 van het Strafwetboek geweigerd, daar het niet bewezen was dat de verdachte gedwongen werd door een macht waaraan hij niet had kunnen weerstaan. Het vonnis merkt op dat artikel 71 van het S.W.B. inderdaad vereist, het bestaan van een groot en dreigend gevaar dat het individu voor de keus plaatst ofwel het kwaad te ondergaan ofwel de wet te overschrijden en dat de vrije wil volledig uitgeschakeld weze.

2. — Hetzelfde vonnis heeft het problema onder oogpunt van de noodtoestand onderzocht, noodtoestand welke niet voorzien is bij artikel 71 van het S.W.B., doch een verontschuldigungsreden is, welke uit de wetgeving van 25 Mei 1945 ter zake economische collaboratie voorspruit. Zij vindt haar grond in de bezorgdheid een goed, dat een primordiaal sociaal belang vormt, ten nadele van een min belangrijk sociaal recht te vrijwaren. Men moet ter zake om noodtoestand te kunnen inroepen, bewijzen: 1° dat de handelszaak op het punt stond opgeëist te worden; 2° zonder dat verdachte zich in deze toestand deed plaatsen; 3° dat het de verdachte onmogelijk was de opeising te ontgaan op een andere wijze, dan door het werk te aanvaarden, en 4° dat het kwaad volgend op een verzet van zijnenwege, groter zoude geweest zijn voor de Staat dan het uitvoeren van 's vijands bevelen. (Zie vonnis met een verwijzing naar Duval: « Des notions de contrainte morale et d'état de nécessité ».)

B. — Ingeval de werken en leveringen geschied zijn ingevolge opdracht van een Bestuur.

De Krijgsraad van Brugge inzake Bonquet, heeft

op 6 Juni 1945 van de toepassing van de strafwet uitgesloten « onrechtstreekse werken en leveringen, uitgevoerd in opdracht van de gemeentebesturen ».

Het schijnt nochtans wel dat een eenvoudige opdracht van de gemeente, welke niet onder artikel 70 S.W.B. valt, ook niet volgens artikel 71, als overmacht kan gelden, doch hoogstens als verzachtende omstandigheid.

Zo heeft inderdaad de Krijgsraad van Hasselt op 30 November inzake Luyckx, de tussenkoms van gemeenten als zonder verrechtvaardigings- of verschoningswaarde aangezien, daar waar er geen opeising bewezen werd.

Van daar vertrekkend heeft hij dan ook artikel 52 der Conventie van Den Haag, ter zake niet willen toepassen, daar deze bepaling slechts van toepassing kan zijn wanneer het geldt prestaties ten gevolge van opeising.

C. — Ingeval de werken en leveringen geschied zijn ingevolge aanbestedingen van het Bestuur heeft inzake Schaeken n.l. de Krijgsraad van Antwerpen op 18 December 1945 onderlijnd dat, daar waar het hangars betrof, nodig voor het onderbrengen van de Duitse oorlogsindustrie, de verdachte al het mogelijke gedaan had om ten minste gedeeltelijk deze werken te kunnen uitvoeren en er ook in gelukt was ten bedrage van zekere som.

Zulks is natuurlijk het geval waar de opdracht « gezocht » wordt, en waar dan ook geen grond van rechtvaardiging kan aangevoerd worden. (Zie Ferrand : *Les réquisitions militaires*; zie ook Wauwermans : *La guerre et les droits privés*, hoofdstuk I, n° 1, blz. 3; De Rijckere : op cit., blz. 158; Dautricourt : *La trahison*, blz. 84, n° 158; *La repression de la collaboration économique*, blz. 51, 5° 55.)

In onlangs verschenen studies heet het dat vermits de huisvesting van de bezettingstroepen, volgens de Conventie van Den Haag, ten laste van het bezette gebied valt, en de bezetter also gerechtigd is deze huisvesting op te eisen (Dautricourt : *La repression de la collaboration économique*, blz. 83, n° 117), daaruit moet besloten worden dat de persoon, zelfs wanneer hij door het gemeentelijk gezag verzocht werd op het grondgebied van de gemeente kazernen en barakken aan te leggen, in te richten of te camoufleren, wetend welke hunne bestemming was, ter zake aan de toepassing van artikel 115 S.W.B. ontsnapt (Dautricourt, *La répression de la collaboration économique*, blz. 83, n° 117).

Er wordt aangevoerd dat het gemeentebestuur weet welke sancties zijn leden, ja zelfs de bevolking, bij niet-uitvoering zouden treffen.

De onderaannemer van de gemeente handelt niet met de bezetter, doch met dit gemeentebestuur. Er wordt verondersteld dat in de meeste gevallen dit bestuur de onderaannemer op de hoogte van de bestemming der werken gesteld heeft.

Hij zou also niet strafbaar zijn, omdat de bestelling van het Belgische bestuur uitgaat en omdat hij weet dat de uitvoering, de bestuurleden en de bevolking sancties en represailles vanwege de vijand zal besparen (Henusse en Van den Bossche : *La répression du travail sous l'occupation de 1940 à 1944*, blz. 128, n° 142).

Deze stelling komt ons als zeer gewaagd of alleszins te zeer veralgemeend voor en laat de teugel vrij in zaken waar men zeer bedachtzaam te werk moet gaan.

Er waren tal van gemeentebesturen die zeer gewillig alle verlangens van de bezetter van welke aard ook inwilligden en daarnevens aannemers die niet beter vroegen dan, enerzijds de bezetter behulpzaam te zijn, anderzijds hun zakken op de meest veilige wijze te vullen. De zaak Schaeken is er een treffend voorbeeld van. Om juridische redenen kunnen wij daarenboven de oplossing niet bijtreden, daar het dwangverband : bezetter - openbaar bestuur, in de veronderstelde aanbesteding niet wordt teruggevonden.

Enerzijds was het de plicht van de openbare besturen van zulkdanige werken, al konden zij dan ook door de bezetter opgelegd worden, slechts met gelijklopende terughoudendheid aan de Belgische onderdanen op te leggen en anderzijds is er geen bewijs *per se*, dat de onderaannemers deze om reden van deze dwang aangenomen hebben.

Dit werd namelijk ingezien door de Krijgsraad te Antwerpen wanneer hij deze aanbestedingen spijs het voorgebrachte defensiemiddel weigerde aan te zien als een bij wijze van dwang verrechtvaardigend element (zie vonnis 10 Maart 1947 inzake Van der Straeten, onuitgegeven).

Meer bepaaldelijk, waar het gaat over ongeoorloofde opeisingen vanwege de bezetter, zou men kunnen aanvoeren, dat principieel de uitvoering ervan een onwettige daad is (zie in dezelfde zin Dautricourt : *La Trahison*, blz. 83, n° 156).

Meer algemeen gesproken nog dienen hier ook de bovenaangehaalde principes ingeroepen te worden ten overstaan van de onderaannemer.

1. geen verrechtvaardiging indien er geen bevel voorhanden is van wet en bestuur of geen werkelijke opeising;

2. geen verschoning indien er geen werkelijke noodtoestand bestaan heeft en dit in het kader van de huidige wetgeving.

Betreffende dit punt dient daarenboven gewezen te worden op het feit, dat de noodtoestand slechts dan als verschoningsgrond volgens de Besluitwet van 25 Mei 1945, artikel 115 S.W.B. wijzigend, kan gelden, wanneer het enerzijds geen eigenlijke wapens, munities, uitrustingsstukken, militaire installaties betreft en anderzijds voor andere zaken geen blijk van dienstvaardigheid te vinden is.

D. — In geval de werken en leveringen geschied zijn ingevolge *bemiddeling* van een bestuur :

Het Krijgsgerecht heeft in een beruchte zaak, deze van De Coene, een gelijkaardig vraagstuk moeten oplossen.

De Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid had aan de firme De Coene financiële hulp onder waarborg van de Staat verstrekt. De belangrijke leveringen, welke de firma De Coene ten bate van de vijand uitvoerde, werden vergemakkelijkt en konden in ruime mate uitgebreid worden dank zij inzonderheid die geldelijke steun van de N.M.K.N.

Het bleek uit de voorgelegde bescheiden, dat deze kredieten toelieten zonder uitstel en zonder zware financiële lasten tegenover de N.M.K.N., de werkhuizen van de firma De Coene te herstellen of herop te bouwen en bijgevolg het leveren van barakken en meubelen spoedig aan te vangen en naderhand te vermeerderen.

De N.M.K.N. was overigens standvastig op de hoogte, zowel van de fabricatie der firma De Coene en van de bestellingen welke zij van het Duitse leger bekwaam, als van de uitgevoerde leveringen en de stevige winsten door de firma gemaakt.

Deze gegevens waren aan het Ministerie van Financiën overgemaakt geweest vooraleer de leningen toegestaan werden.

Beide instanties keurden de toegestane kredieten goed.

Dit zijn de feiten welke door het laatst gevelde arrest van het Krijgshof, zetelend te Antwerpen, na cassatie van een arrest door het Krijgshof te Gent uitgesproken, vastgesteld en aangenomen zijn.

De verdediging had uit die feiten eerst en vooral een argument geput om de noodtoestand in haren hoofde te bewijzen. Het Krijgshof te Antwerpen merkt op dat reeds de Krijgsraad te Kortrijk deze bewijsgrond verworpen had en bovendien had aangestipt, dat de lening door de N.M.K.N. toegestaan, niet van aard was de handelswijze van verdachten te rechtvaardigen of te verschonen.

Het Hof van Gent had dezelfde stelling aangenomen. Ingevolge het arrest van Verbreking was deze zienswijze onherroepelijk geworden.

Anderzijds had de verdediging diezelfde feiten aangehaald om de aanvraag tot schadevergoeding vanwege de Staat, burgerlijke partij, onontvankelijk en in in alle geval ongegrond te doen verklaren, omdat de leveringen, waaruit de zogezegde schade ontstaan was, slechts mogelijk waren geweest ingevolge die financiële hulp.

Het Krijgshof van Antwerpen overweegt, dat deze opvallende en ernstige opwerpingen echter niet volstaan om de gegrondheid van de stelling der verdachten aan te tonen.

De beheerders van de N.M.K.N. zijn noch organen, noch agenten of aangestelden van de Staat. Het verschaffen van oorlogsmateriaal aan de vijand, hetzij als dader, hetzij als mededader, is een misdrijf.

Het hoeft niet bewezen dat aan een orgaan van de Staat, noch dergelijk feit door zijn ambt opgelegd wordt, noch dat aan dit orgaan het recht of de macht gegeven is zulkdanige daad binnen de kring zijner ambtsverrichtingen te stellen.

De bekrachtiging, door het Ministerie der bewerkingen van de N.M.K.N. kan niet doen besluiten, evenmin als de tussenkomst van de N.M.K.N., tot de verantwoordelijkheid van de Staat.

Uit deze rechtspraak blijkt dat noch op het gebied van het strafrecht, noch op het gebied van de burgerlijke schadevergoeding de tussenkomst ter zake van de N.M.K.N., van het Ministerie en van het Commissariaat-Generaal, van aard waren de verschoning of de verrechtvaardiging van de misdaad of de onontvankelijkheid of ongegrondheid van een schadeverhaal na zich te slepen.

Er is echter in zake bemiddeling van gemeente-

besturen een voorbeeld dat meer en meer klassiek wordt, n.l. de bemiddeling van het stadsbestuur van Mechelen in het begin van de bezetting ter vervaardiging van meubelen bestemd voor de Wehrmachtsdiensten.

Op 20 Juli 1945 heeft de Krijgsraad te Mechelen de zaak Acomal-Samic onder dit oogpunt moeten beoordelen.

De beschuldigten voerden aan dat zij niet vrijelijk hadden gehandeld, daar een Verordening van de bezetter d.d. 10 Mei 1940 hen onder de strengste straf de verplichting oplegde het werk te hervatten en hun verbod hun nijverheid stil te leggen, de werklieden en bedienden op te zeggen.

Desbetreffend verwijst de Krijgsraad naar de algemene principes in zake toepassing van de dwangregels; zoals hierboven reeds uiteengezet.

Hetzelfde wordt gezegd van de tweede Verordening van 20 Mei 1940. Verder neemt het vonnis aan dat onmiddellijk na de capitulatie van het Belgisch leger door vooraanstaande personaliteiten, wier loyauteit en vaderlandse gevoelens terecht boven alle verdenking stonden, raadgevingen werden verstrekt aan de nijveraars onverwijld de industriële en economische bedrijvigheid te hervatten, teneinde de algemene werkloosheid te bestrijden en de arbeidersklasse in staat te stellen in het onderhoud van hun families te voorzien.

Wanneer het er op aan kwam, na het heropenen van de fabriek, te bepalen welke fabricatie van nationaal standpunt uit gezien af te keuren, te dulden of aan te raden was, heerste er in het land bij besturen en overheid, wier taak het nochtans was de burgers voor te lichten, een verwarde toestand.

De Krijgsraad van Mechelen oordeelt dat zomin de bemiddeling van de personaliteiten, waarvan hierboven sprake en de hierboven beschreven omstandigheden, als de Duitse verordeningen, de vrije wil van de verdachten hebben vernietigd, doch deze werden daardoor in grote mate beïnvloed, zodanig dat in het beoordelen van hun schuld hiervan rekening moet gehouden worden.

Te vergeefs zou men opwerpen dat de aangehaalde omstandigheden uitsluitend in de aanvangsperiode van de bezetting bestaan hebben en dan alleen op de vrije wil van de verdachten hebben ingewerkt, verder dat alleszins daarna het aan de verdachten klaar moet geworden zijn, dat de fabricatie en de leveringen die ze deden, de strafbare collaboratie waren aan dewelke zij zich konden en moesten onttrekken.

Er dient inderdaad opgemerkt dat bij een eventueel stopzetten van het aangevangen werk de verdachten zich blootstelden aan de willekeurige straffen van de bezetter, het inhechtenisnemen van beheerders en bestuurders, het onder Verwaltung stellen van de onderneming, opeising of deportatie der werkkrachten, enz.

Deze gebeurlijke dwangmaatregelen, stipt de Krijgsraad verder aan, maken wel niet de dwang uit bij artikel 71 van het S.W.B. voorzien, maar zij hebben alleszins de vrije wil van de verdachten in zekere mate beïnvloed in de voortzetting van hun daden.

Inzake Spanoge werd het probleem een tweede maal voorgedragen. Bij vonnis van 13 Maart 1946 zegt de Krijgsraad dat, indien het blijkt dat wijlen burgemeester Dessain van Mechelen, in het begin van de bezetting zijn tussenkomst heeft verleend bij het aanvaarden van bestellingen van de Duitse overheid, zulks echter niet meer het geval is geweest na September 1940, wanneer gezegde heer zich zonder dubbelzinnigheid heeft teruggetrokken.

Zo verdachten mogelijk in het begin en n.l. in September 1940 in zekere mate beïnvloed zijn geweest door de houding van het stadsbestuur, kan deze omstandigheid niet aangenomen worden als grond van rechtvaardiging op voet van artikelen 70 en 71 van het S.W.B., daar alleszins het feit niet door de overheid bevolen werd en verdachte niet gedwongen werd door een macht waaraan hij niet kon weerstaan. Bedoelde omstandigheid kan evenmin als reden van verschoning worden aanvaard, vermits de verschoningsreden bij Besluitwet van 25 Mei 1945 vereist, terzake van deze leveringen aan het Luftgaukommando, niet terug gevonden kon worden, met name, aanwending van alle mogelijke middelen om aan de bestellingen te weerstaan.

De bemiddeling van het stadsbestuur van Mechelen kan dan ook slechts als verzachting van de toe te meten straf gelden.

3. — Een derde maal heeft de Krijgsraad van Mechelen inzake van Van Craen, op 29 Juli 1946, het geval van de meubelfabrikanten onderzocht en hier komt de *dwaling* in het spel.

De Raad neemt aan als onomstootbaar vaststaande dat het hernemen van de Mechelse industriële activiteit toe te schrijven is aan het initiatief door het stadsbestuur genomen en meer bepaaldelijk door zijn burgemeester, wiens loyaliteit en vaderlandse gevoelens terecht boven elke verdenking staan.

Ten einde het werk te hervatten werd een comité gesticht, dat met de bezettende overheid contracten afsloot voor zeer aanzienlijke bedragen en betrekking hebbend op allerlei mobiele voorwerpen, dienstig zowel voor het Duitse leger als voor de oorlogseconomie van de bezetter.

De aansporing tot het hernemen van het werk ging zelfs zover, zegt de Krijgsraad, dat zekere ondernemingen, die de oproep van de burgemeester niet hadden beantwoord, aangezet werden onverwijd hun activiteit te hernemen.

In die omstandigheden moet men wel aannemen dat er in hoofde van verdachte, minstens wat betreft de eerste maanden van de bezetting, een onoverwinnelijke *dwaling* heeft bestaan omtrent het geoorloofde van zijn daden ten opzichte van de strafbepalingen, die thans tegen hem werden ingeroepen, *dwaling* die voor hem een grond van verrechtvaardiging uitmaakt.

Alhoewel bovenvermeld comité slechts tot het einde van September 1940 heeft bestaan, wanneer zekere meubelfabrikanten van de stad oordeelden dat het hun voordeliger en nuttiger was rechtstreeks met de Duitse autoriteiten te onderhandelen en te contracteren, moet men aannemen dat de verdachte, die in deze private stappen geen initiatief had genomen, te goeder trouw zijn fabricatie heeft voort-

gezet en bestellingen heeft aanvaard met tussenkomst van de Samenwerkende Houtverwerkende Ondernemers (S.H.O.) of de Arbeidsgemeenschap van Hoei. Nochtans zal de Krijgsraad met alle zekerheid zeggen, dat er in hoofde van verdachte geen *dwaling* meer heeft kunnen bestaan vanaf begin 1941.

Alsdan was het voor niemand meer verborgen dat zulkdanige hulpverschaffing aan de vijand door het strafrecht als een misdadig betoogeld wordt.

Het Krijgshof te Brussel, dat op beroep de zaken Acomal, Spanoge en Van Craen heeft moeten beoordeelen, heeft de kwestie van de tussenkomst van het stadsbestuur aangeraakt in de laatst genoemde aangelegenheid: hier heet het dat de Krijgsraad in eerste aanleg goed heeft ingezien dat het initiatief van het gemeentebestuur van Mechelen, vanaf begin 1941, geen *dwaling* meer heeft kunnen veroorzaken (zie Krijgshof te Brussel, 19 December 1946).

In het laatst tussengekomen vonnis van de Krijgsraad van Mechelen terzake n.l. van Voet en consoorten, d.d. 29 Januari 1947 (2) vat de Krijgsraad nogmaals de argumentatie van de verdediging en het antwoord daarop samen. In de omstandigheden waarin de Mechelse meubelindustrie hare activiteit hernam, n.l. op initiatief en aansporing van het stadsbestuur, moet men wel aannemen dat er in hoofde van verdachte, minstens wat betreft de eerste maanden der bezetting, een onoverwinnelijke *dwaling* heeft bestaan omtrent het geoorloofde van zijn daden ten opzichte van de strafbepalingen. Deze *dwaling* maakt een grond van verrechtvaardiging uit.

Tévergeefs werpt men nogmaals op dat deze *dwaling* na het terugtrekken van burgemeester Dessain, verder heeft bestaan, aangezien de brief waarvan gewag gemaakt wordt, slechts de financiële waarborg van de stad in zekere mate afschaft. Er wordt verder gewezen op de bedoeling van het stadsbestuur om al de bedrijven van de stad aan het werk te stellen, teneinde de werkloosheid te bestrijden.

Maar, zegt de Krijgsraad, er heeft geen *dwaling* meer in hoofde van de verdachten kunnen bestaan vanaf begin 1941, vermits het van dan af voor elkeen duidelijk was geworden dat een zulkdanige hulpverschaffing aan de vijand door het strafrecht als een misdadig tegen 's lands veiligheid betoogeld wordt.

* * *

In al deze aangelegenheden zal men opgemerkt hebben dat er nergens sprake is van de invloed welke de opeising, door de bezetter, van de gemeentelijke diensten op de strafbaarheid van de verdachte kan hebben. Er dient daarover niet gesproken te worden om reden dat zelfs het optreden van het opgeëiste bestuur niet naar het recht, maar slechts door de feitelijke overmacht verrechtvaardigd is, veel meer principieel door de wet verboden is en slechts wegens de dwang verrechtvaardigd is.

Dit is des te meer het geval wanneer de openbare besturen handelen ingevolge een opeising, die naar de Conventie van Den Haag elke grond mist. Hier

komt namelijk ter sprake artikel 52 van die Conventie, waar het opeisingsrecht beperkt is tot de benodigdheden van het bezettingsleger, d.w.z. van een louter bezettende troep.

Zelfs de rechtvaardigheid van het optreden van de openbare besturen ingevolge opeising en dwang van de bezetter, rechtvaardigt de private « onder-aannemer » niet ipso facto en ingevolge een loutere opdracht, aanbesteding of aanzoek om ter zake zo maar op te treden.

Het betreft hier geen feit « door de wet geboden » (artikel 70 S.W.B.) en alleszins is de dwang niet op de beschuldigde of de beklaagde, waarvan de wet spreekt (artikel 71 S.W.B.) uitgeoefend.

Weliswaar kan zoals reeds gezegd, de tussenkomst van de gemeente als verzachtende omstandigheid gelden, maar evenmin als bij private opeisingen is hier op zich zelve de vrijwillige tussenkomst van de « onderaannemer » verrechtvaardigd.

De uitvoering van een bevel van het bestuur is vanzelfsprekend verrechtvaardigd wanneer dwang uitgeoefend wordt.

Uit het onderzoek van de laatste beslissingen van de Krijggerechten vloeit echter ook voort dat daar waar er bezwaarlijk sprake kan zijn van dwang of noodtoestand, de verdachten nochtans ter zake de onoverwinnelijke dwaling mogen inroepen om zich te verrechtvaardigen. Er dient desbetreffend herinnerd te worden aan de jongste rechtspraak van het Hof van Verbreking. Ter zake van Debaise (kleermakers van Binche) heeft het Hoge Hof verklaard dat, indien principieel dwaling omtrent het recht of de onwetendheid van de wet geen rechtvaardigingsgrond uitmaken, er nochtans anders over moet geoordeeld worden, wanneer de dwaling of de onwetendheid om reden van omstandigheden eigen

aan de zaak, als onoverwinnelijk voorkomen. De beoordeling van dit onoverwinnelijk karakter ligt in feiten. De oplossing is dezelfde, indien men te doen heeft hetzij met een dwaling omtrent de feiten, hetzij met een dwaling omtrent het recht (zie Verbreking, 10 Juli 1946).

Zo heeft dan ook de Krijgsraad van Antwerpen in een zaak van concurrerende aanbesteding, geoordeeld dat de onderaannemer door zijn goede trouw gedekt was (zie vonnis 10 Maart 1947 inzake Van der Straeten, onuitgegeven).

Hier wordt ons inziens terecht beroep gedaan op het denkbeeld van de goede trouw.

Hoofdzaak is steeds dat de verdachte persoon in casu overtuigd was dat hij aan de bezetter in het kader van het Belgisch belang geen hulp verschaft die kon en moest vermeden worden.

Wijzen wij in dit verband op de jongste uitspraak ter zake van de Krijgsraad te Antwerpen (vonnis Verselder-Larvea, d.d. 24 April 1947, onuitgegeven): er zijn voor al de verdachten verzachtende omstandigheden, voortvloeiende uit de aanleiding die in 1940 bestaan heeft tot het hernemen van de arbeid in het Mechelse, maar bij Verselder namelijk was dwaling uitgesloten, omdat hij het bewijs heeft geleverd dat hij plichtbewust was. Hij had een zwarte boekhouding aangelegd en bezat een zwarte kas; hij hield zich daarenboven opvallend met Duitsers op en compromitteerde zich meer en meer met vijandelijke organismen.

L. CAEYMAEX,
Krijgsauditeur.

(1) Het opeisingsrecht van de Besturen ter zake van opeisingen door een bezetter opgedrongen valt buiten de « wettelijkheid » van het algemeen reglement van opeisingen dd. 1-2-1938 (2e Art.).

(2) Zie R. W., 1947, 852.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 31 Maart 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Cocquéau des Mottes.

Advocaat-Generaal : M. Colard.

STRAFRECHT. — ART. 389 S.W.B. — ECHTELIJKE WONING. — HOTELKAMER.

Een hotelkamer, waar de man zich als thuis moet beschouwen, dient als echtelijke woning in de zin van art. 389 S.W.B. te worden beschouwd.

Leblanc t / Dalcq.

Gelet op het bestreden arrest op 5 December 1946 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

I. Wat de voorziening betreft, gericht tegen de op de publieke vordering gewezen beslissing :

Over het enig middel : schending van art. 389

van het Strafwetboek, doordat het arrest de veroordelingen op eenvoudige vermoedens steunt, dan wanneer die beslissing het bestaan had moeten vaststellen van een voortdurende betrekking tussen aanlegger en vrouw B, en doordat het arrest, ten onrechte, als echtelijk woonplaats heeft beschouwd een door hen gedurende een vijftiental dagen betrokken hotelkamer;

Overwegende dat het middel in zijn eerste onderdeel in feite niet opgaat; dat het arrest vaststelt dat uit het vóór het Hof gedaan onderzoek en uit de stukken van de bundel blijkt dat aanlegger zich aan het hem te laste gelegd feit heeft schuldig gemaakt; dat de omstandigheden, welke het aannemelijk maakt, naar de beoordeling van de rechter over de grond, het bewijs uitmaken van een voortdurende betrekking tussen aanlegger en de vrouw B; dat zijn beslissing dienaangaande souverain is;

Overwegende dat het middel in zijn tweede onderdeel aan het arrest verwijt dat het een hotelkamer

heeft beschouwd als een echtelijke woonplaats uitmakende;

Overwegende dat het arrest, dienaangaande hierop wijst dat aanlegger, in de door hem en door de vrouw B bewoonde hotelkamer, zich als thuis moest beschouwen; dat het daaraan toevoegt dat de klaagster gerechtigd was hem daar te gaanervoegen;

Overwegende dat het Hof van Beroep, door uit die omstandigheden af te leiden dat de bestanddelen van het misdrijf in onderhavig geval verenigd waren, de in het middel ingeroepen bepaling juist heeft toegepast;

Dat het middel niet gegrond is;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de uitgesproken veroordelingen overeenkomstig de wet zijn;

II. Wat de voorziening betreft gericht tegen de op de burgerlijke vordering gewezen beslissing:

Overwegende dat de aanlegger tot staving van zijn voorziening geen enkel middel inroept en dat het Hof er van ambtswege geen opwerpt;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 21 April 1947.

Raadsheer-Verslaggever: M. Wouters.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

I. STRAFVORDERING. — EEDAFLEGGING DOOR DESKUNDIGE. — EEDFORMULE VOOR DE GETUIGEN GEBRUIKT. — GELDIGHEID HIERVAN. — VOORWAARDEN.

II. STRAFVORDERING. — SAMENSTELLING VAN DE KRIJGSRAAD. — VERMELDINGEN DESBETREFFEND AAN DE AANVANG VAN HET PROCES-VERBAAL DER OPENBARE TERECHTZITTINGEN. — GELDEN VOOR ALLE VERRICHTINGEN DIE VOOR EN NA EVENTUELE SCHORSINGEN VAN DE TERECHTZITTING WORDEN GEDAAN.

III. GEBRUIK DER TALEN IN GERECHTSZAKEN. — WET VAN 15 JUNI 1935. — VERDEDIGING IN EEN ANDERE TAAL DAN DIE VAN VERDACHTE. — DIPLOMA VAN DOCTOR IN DE RECHTEN VERLEEND NA 31 DECEMBER 1929. — NIETIGHEID GEDEKT DOOR TEGENSPREKELIJKE BESLIS-SING.

I. Wanneer een deskundige de voor de getuigen wettelijk voorgeschreven eed aflegt, is zulke eedaflegging geldig, wanneer de deskundige op de terechtzitting geen enkel werk van deskundige aard verricht en niets anders doet dan de uitslag van zijn vorig onderzoek bevestigen.

II. De vermeldingen betreffende de samenstelling van de Krijgsraad, die aan de aanvang van het proces-verbaal der openbare terechtzitting voorkomen, gelden voor alle verrichtingen, die zowel voor als na eventuele schorsingen van de terechtzitting werden gedaan.

III. Wanneer een advocaat, drager van een na 31 December 1929 verleend diploma van doctor in de rech-

ten, de verdediging in een andere taal dan die van de verdachte voordraagt, zonder daartoe, krachtens art. 36, 2de alinea van de wet van 15 Juni 1935 gemachtigd te zijn, wordt deze nietigheid gedekt door de rechterlijke beslissing, die op tegenspraak geveld is en geen voorbereidend karakter bezit. (art. 40 der wet van 15 Juni 1935)

Gosset Alfons t / Peterarens en Wyenmeersch p. p.

Gelet op het bestreden arrest door het Militair Gerechtshof zetelende te Gent op 3 Februari 1947 gewezen;

I. Ten aanzien van de beslissing over de publieke vordering;

Over het eerste middel: schending van artikel 97 van de Grondwet, van artikelen 155, 189, en 317 van het Wetboek van Strafvordering voor het leger te lande en van artikelen 1317, 1318, 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek, doordat het proces-verbaal van de zitting van de krijgsraad van 14 November 1946 vermeldt voor het verhoor van de eerste getuige Thomas Frédéric, professor aan de Universiteit te Gent en er wonende, legt nog bovendien de volgende eed af zonder aanduiding van de gebruikte eed, terwijl deze getuige deskundig zijnde, had moeten getuigen: « Ik zweer mijn verslag te doen en mijn gevoelen te uiten in eer en geweten, zo helpe mij God »;

Overwegende dat het bestreden arrest op de bescheiden van de rechtspleging, zonder onderscheid is gesteund;

Dat volgens, het proces-verbaal der zitting van de Krijgsraad de dato 14 November 1946 de deskundige Thomas de eed van getuige heeft afgelegd overeenkomstig de bewoordingen door de wet bepaald; dat die eedaflegging voor voldoende moet worden gehouden, omdat het niet blijkt uit de meldingen van gezegd proces-verbaal dat Professor Thomas op de terechtzitting enig werk van deskundige heeft verricht en iets anders heeft gedaan dan de uitslag van zijn vorig in opdracht van de Heer Krijgsauditeur verricht onderzoek te doen kennen;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Tweede middel: schending van artikel 97 van de Grondwet en van artikelen 153, 154 en 155 van het Wetboek van Strafvordering doordat het zittingsblad van de openbare zitting van de Krijgsraad d.d. 14 November 1946 vermeldt: « De zitting wordt geheven te 12 uur. Te 12 uur 30 komt de Krijgsraad terug in openbare zitting », en verder: « Te 13 uur 30 verklaart de Heer Voorzitter de zitting geheven, geschorst te 13 uur 45 komt de Krijgsraad terug in openbare zitting », zonder dat er vastgesteld wordt dat de samenstelling van de Krijgsraad bij het hernemen van het onderzoek der zaak in openbare terechtzitting dezelfde was als voor de onderbrekingen ervan, en doordat er tegenstrijdigheid bestaat in de termen: « geheven-geschorst », gebruikt voor het vaststellen van een dier onderbrekingen;

Overwegende dat uit het proces-verbaal der openbare terechtzitting van 14 November 1946 in verband gesteld met de twee processen-verbaal van de zittingen in raadkamer van dezelfde dag, voortvloeit

dat de Krijgsraad slechts een openbare zitting heeft gehouden welke tweemaal werd geschorst, een eerste maal voor het onderzoek in raadkamer van het verzoekschrift door de raadslieden van eiser ingediend met het oog op de toepassing van de wet van 9 April 1930, en een tweede maal voor de uitspraak, ook in raadkamer, over gezegd verzoekschrift; dat er verder dient te worden opgemerkt dat in de zin: « Te 13 uur 30 verklaart de Heer Voorzitter de zitting geheven — geschorst » het woord « geheven » tussen haakjes is gesteld, zodat er moet worden gelezen dat de zitting geschorst werd verklaard;

Overwegende dat de vermeldingen aangaande de samenstelling van de Krijgsraad welke aan het hoofd van het proces-verbaal der openbare terechtzitting voorkomen gelden voor al de aldaar gedane verrichtingen en derhalve zowel voor de verrichtingen die na de schorsingen der terechtzitting hebben plaats gehad als voor deze welke de eerste schorsing zijn voorafgegaan;

Dat het middel niet kan slagen;

Derde middel: schending van de bepalingen der wet van 15 Juni 1935 betreffende het gebruik der talen en voor zoveel nodig van het Koninklijk Besluit van 12 September 1945 doordat Meester Witmeur, een der raadslieden van eiser in het Frans heeft gepleit op dezès uitdrukkelijk verzoek dan wanneer Mr Witmeur, die de uitzonderingsbepaling van artikel 64 der wet niet vermocht in te roepen, als zijnde drager van een diploma van doctor in de rechten hem verleend na 31 December 1929, daartoe door het Militair Gerechtshof had dienen gemachtigd te zijn in de voorwaarden voorzien bij art. 36, 2° van bedoelde wet;

Overwegende dat de beweerde nietigheid, bij toepassing van artikel 40, 2e alinea van de wet van 15 Juni 1935, door het bestreden arrest zelf gedekt is geworden, dat dit arrest van veroordeling op tegenspraak werd gewezen;

Dat het middel niet ontvankelijk is;

Vierde middel: schending van artikelen 97 van de grondwet en van artikelen 392, 393 en 394 van het Strafwetboek, doordat het bestreden arrest eiser uit hoofde van doodslag heeft veroordeeld tot de doodstraf, dan wanneer die misdaad slechts met levenslange dwangarbeid door het Strafwetboek wordt gestraft;

Overwegende dat het Militair Gerechtshof eiser schuldig heeft verklaard niet alleen aan doodslag, maar ook aan de misdaden voorzien bij artikel 113 en het nieuw artikel 118bis van het Strafwetboek; dat vermits deze laatste misdaden met de doodstraf worden gestraft en het Militair Gerechtshof uitdrukkelijk heeft beslist dat er te voordele van eiser geen verzachtende omstandigheden dienden te worden weerhouden, de uitgesproken straf is gerechtvaardigd;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de uitgesproken veroordelingen overeenkomstig de wet zijn;

II. Ten aanzien van de beslissingen over de burgerlijke vordering:

Overwegende dat eiser geen bijzondere middelen doet gelden en dat het Hof er geen van ambtswege opwerpt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser tot de kosten.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 3 Maart 1947.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. de Cocquéau des Mottes.
Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

VOORZIENING IN VERBREKING. — HOEDANIGHEID OM ZICH IN VERBREKING TE VOORZIEN. — NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP. — FORMALITEITEN VAN DE VOORZIENING VERVULD DOOR EEN DEURWAARDER. — VEREISCHE EENER REGELMATIG GEGEVEN VOLMACHT.

Wanneer een naamloze vennootschap zich in verbreking voorziet, moeten de handtekening op het verzoekschrift tot verbreking en het overleggen der stukken op de griffie van het Hof van Beroep noodzakelijkerwijze uitgaan van een natuurlijke persoon, die tot het vervullen van die formaliteiten in naam van de vennootschap bevoegd of behoorlijk gemachtigd is.

Wanneer deze formaliteiten door een deurwaarder vervuld worden, die beweert de bijzondere gevolmachtigde van de vennootschap te zijn, moet zulks blijken uit een regelmatig gegeven volmacht. (1)

N. V. Brouwerij Roman t/ Beheer van Financiën.

Gelet op het bestreden arrest op 17 April 1946 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Overwegende dat, wanneer de aanlegster een naamloze vennootschap is, de handtekening op het verzoekschrift tot verbreking en het overleggen der stukken op de griffie van het Hof van Beroep noodzakelijk moeten uitgaan van een natuurlijke persoon die, tot het vervullen van die formaliteiten in naam van de vennootschap, bevoegd of behoorlijk gemachtigd is;

Overwegende dat, in de zaak, gezegde formaliteiten vervuld werden door den deurwaarder Van der Haeghen die beweert bijzondere gevolmachtigde van de eisende vennootschap te zijn;

Overwegende dat uit geen enkel stuk blijkt dat de afgevaardigde-beheerder, die de bijzondere volmacht aan Van der Haeghen heeft gegeven, van de vennootschap de macht daartoe zou gekregen hebben;

Overwegende dat bij gebrek van een aan den deurwaarder Van der Haeghen regelmatig gegeven volmacht, de voorziening niet ontvankelijk is;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening en veroordeelt de aanlegster tot de kosten.

(1) Henri Simont: Des pourvois en Cassation en matière civile, nr. 55.

KRIJGSHOF TE GENT

Eerste Nederlandse Kamer. — 26 April 1947.

Voorzitter : M. Haus.

Burgerlijk Rechter : M. Philippo.

Militaire Rechters : M.M. Duthoy, De Vloo, Schrauben.

Substituut Auditeur-generaal : M. Van Houdt.

I. RECHTEN DER VERDEDIGING. — INBESLAGNEMING VAN STUKKEN. — ONREGELMATIGHEID DER INBESLAGNEMING. — GEVOLGEN.

II. ART. 121 BIS S.W.B. — RECHTSTREEKSE EN ONRECHTSTREEKSE AANGIFTE AAN DE VIJAND. — BETEKENIS VAN PERSARTIKELEN. — BEKENDMAKING VAN EEN ONBEKEND FEIT GEEN VEREISTE VAN ART. 121 S.W.B.

III. ART. 118 BIS S.W.B. — POLITIEKE COLLABORATIE. — AFZONDERLIJKE FEITEN T.O.V. DE GEHELE BEDRIJVGHEID VAN DE VERDACHTE.

IV. SAMENVOEGING VAN BUNDELS. — OVERBODIG WANNEER DE OPGEWORPEN VERDEDIGINGSMIDDELEN WORDEN AANGENOMEN. — NUTTeloos WANNEER VOLDOENDE BEWIJZEN VAN SCHULD AANWEZIG ZIJN.

V. ART. 65 S.W.B. — IDEALE SAMENLOOP. — ONMOGELIJKHEID DE SAMENVALLENDE MISDRIJVEN AFZONDERLIJK TE ONDERZOEKEN EN TE VONNISSEN.

VI. KOSTEN DER PUBLIEKE VORDERING. — FOTOCOPIEN. — K. B. VAN 1 SEPTEMBER 1920.

I. *De onregelmatigheid ener inbeslagneming van stukken, toebehorende aan de verdachte, is geen reden om de rechtspleging te vernietigen en de verdachte van de vervolgingen te ontslaan; de onregelmatigheid kan slechts voor gevolg hebben, dat de inbeslaggenomen stukken uit de debatten worden verwijderd.*

II. *De aangifte aan de vijand kan zowel rechtstreeks als onrechtstreeks geschieden. Het misdrijf van verklikking, in de zin van art. 121 bis S.W.B., bestaat, wanneer de dader artikelen in de pers laat verschijnen, waarin een bepaalde persoon beschuldigd wordt van feiten, die van aard zijn de aandacht van de vijand op hem te trekken en hem aan dezès opzoekingen, vervolgingen of gestrengheden bloot te stellen.*

Art. 121 bis S.W.B. stelt niet als vereiste, dat het aan de vijand aangegeven feit hem onbekend moet zijn. De aangifte aan de vijand wordt niet betoogd, omdat deze laatste hierdoor in kennis gesteld wordt van een hem onbekend feit, maar omwille van de eventuele gevolgen, die de aangifte kan hebben; deze gevolgen zijn niet uitgesloten, wanneer de vijand reeds door een of meer andere klachten op de hoogte gesteld werd van het aangeklaagde feit. In geval van verschillende achtereenvolgende klachten moet de laatste als een ondersteuning van de eerste worden aangezien en is derhalve de laatste ook strafbaar; de strafmaat alleen zal verschillen.

III. Voor de strafbaarheid krachtens art. 118 bis S.W.B. volstaat het niet enige afzonderlijke feiten te beschouwen, die als uitzonderingen kunnen aangezien worden; vereist is, dat de gehele bedrijvigheid van de verdachte tijdens de duur van de vijandelijke bezetting in overweging wordt genomen.

IV. *Elke samenvoeging van bundels is overbodig, wanneer de door de verdachte opgeworpen verdedigingsmiddelen worden aangenomen; zij is nutteloos wanneer voldoende bewijzen van schuld ten laste van de verdachte aanwezig zijn.*

V. *Ideale samenloop is aanwezig, wanneer tussen de verschillende te lastgelegde misdrijven zulk nauw verband bestaat, dat het onmogelijk is deze misdrijven afzonderlijk te onderzoeken en te vonnissen.*

VI. *Fotocopiën zijn bewijsstukken van het onderzoek en kunnen niet als nutteloos worden aangezien; de kosten hiervan vallen derhalve ten laste van de veroordeelde partij.*

Zij zijn overigens niet begrepen in de kosten, die krachtens het K.B. van 1 September 1920 ten laste van de Staat dienen gelegd.

O.M. en Belgische Staat t / Van Dieren Edmond.

Over de exceptie getrokken uit de schending der rechten van de verdediging;

Overwegende, dat er naar de regelmatigheid der inbeslagneming van 2 April 1946 niet dient onderzocht, daar, moest het bewezen worden dat deze niet regelmatig is geschied, die onregelmatigheid slechts voor gevolg zou kunnen hebben dat de inbeslag genomen stukken uit de debatten zouden moeten verwijderd worden; dat zij geenszins een reden zou zijn om de rechtspleging te vernietigen en de beklaagde van de vervolgingen te ontslaan;

Overwegende overigens dat, in werkelijkheid, deze inbeslagneming niet in de minste mate de rechten van de verdediging heeft kunnen schenden, daar al de in beslag genomen stukken, aan de beklaagde teruggegeven zijn geweest, en dat het Openbaar Ministerie noch in zijn onderzoek noch in zijn vordering, er gebruik van gemaakt heeft;

Overwegende, dat de feiten A, 1° en 2° (slag en smaad aan een magistraat) voldoende bewezen zijn, en overigens niet worden geloofd;

Overwegende, dat, zo de Heer Auditeur-Generaal Ganshof van der Meersch, op het ogenblik dezer feiten, niet in de uitoefening zijner bediening was, hij nochtans onbetwistbaar ter gelegenheid van de uitoefening dezer bediening door beklaagde, op 1 Juli 1940 aangerand is geweest;

Overwegende, dat beklaagde, vergeefs beweert gehandeld te hebben onder de dwang ener macht waaraan hij niet heeft kunnen weerstaan;

Overwegende inderdaad dat, in een interview 's anderendaags der feiten in « Volk en Staat » verschenen, hij bekende dat « zijn gebaar opzettelijk en beredeneerd, dus voorbedacht en vooraf aangekondigd was geweest »;

Overwegende daarenboven dat, bij het toebrengen van de slag, hij aan de Heer Ganshof van der Meersch gezegd heeft dat hij sedert lang naar deze gelegenheid zocht;

Overwegende dat het feit B (de verklikking) insgelijks bewezen is, doch zonder de verzwarende omstandigheid van vrijheidsberoving;

Overwegende dat de aangifte aan de vijand zowel onrechtstreeks als rechtstreeks kan geschieden; dat er namelijk verklikking in de zin van artikel 121bis S.W.B. bestaat, wanneer de dader artikelen in de pers laat verschijnen waarin een bedoelde persoon beschuldigd wordt van feiten die van aard zijn de aandacht van de vijand op hem te trekken en hem aan dezès opzoekingen, vervolgingen of gestrengheden bloot te stellen;

Overwegende, dat in « Volk en Staat » van 22 Juni

1940 en « Le Soir » van 26 Juni 1940 beklagde een klacht heeft laten verschijnen, door hem opgemaakt, samen met Romsee ondertekend, en twee dagen vroeger in de handen van de heer Procureur-Generaal te Brussel neergelegd; dat in deze klacht, die nog tegen andere overheden was gericht — de Heer Auditeur-Generaal stellig was beschuldigd van, in Mei 1940, « op de meest roekeloze en onverantwoordelijke wijze aanslagen te hebben gepleegd op de persoonlijke vrijheid van talrijke burgers door willekeurige aanhoudingen, opsluitingen en wegvoeringen »;

Overwegende weliswaar, dat gezegde klacht aan het Belgisch Gerecht gericht was en tot de toepassing der Belgische wetten strekte, maar dat haar publicatie in dagbladen zoals « Volk en Staat » en « Le Soir » en de hevige perscampagne die er op volgde, noodzakelijkerwijze de aandacht van de bezetter, die een scherp toezicht op de pers uitoefende, op de persoon van de Heer Ganshof van der Meersch moest vestigen;

Overwegende, dat beklagde deze aangifte op dezelfde wijze, doch met meer nauwkeurigheid herhaald heeft in de drie interviews aan dezelfde dagbladen, ter gelegenheid van de kaakslag gegeven; dat in « Volk en Staat » van 2 Juli 1940 hij de Heer Auditeur-Generaal van der Meersch als « de hoofd- » verantwoordelijke voor de aanhouding van honderden Vlamingen, Walen, Brusselaars en ook vreemden » voorstelt;

dat in een tweede interview, 's anderendaags 3 Juli, door hetzelfde dagblad, in het Vlaamsch Huis opgenomen, beklagde verklaarde: « Zo het » Belgisch gerecht niet ingrijpt, zal iedereen in dit » land en meer bijzonder de slachtoffers van het » optreden van Ganshof, de passende besluiten trekken. Indien dan het Duits gerecht na die carentie » zelf zou optreden, zou niemand het daarover een » verwijt kunnen maken »; en verder nog: « Wie » geeft er zich geen rekenschap van dat, indien er » geen Belgisch gezag is dat durft optreden, de orde » te verzekeren, recht te doen heersen, de bevolking » zelf aan de bezetter zal vragen die te verzekeren »;

Overwegende, dat beklagde zich in dezelfde zin nog uitgedrukt heeft wanneer hij, onmiddellijk na de kaakslag, aan « Le Soir » verklaarde: « Monsieur » Ganshof van der Meersch, Auditeur-Général, » responsable des massacres d'Abbeville et des arrestations en masse, vient de rentrer à Bruxelles »;

Overwegende, dat niet kan betwist worden dat deze perscampagne, waarvan de strekking door boven aangehaalde uittreksels bepaald is, van aard was de bedoelde magistraat aan grote moeilijkheden met de vijand bloot te stellen; dat zij overigens voor uitgesproken doel had, maatregelen tegen de Heer Auditeur-Generaal te doen nemen door het Belgisch en desnoods door het Duits gerecht; dat het tweede interview aan « Volk en Staat » zelfs, om zo te zeggen, een oproep was naar de tussenkomst van het Duits gerecht tegen de Heer Auditeur-Generaal;

Overwegende, dat uit deze beschouwingen voldoende blijkt dat beklagde met het door de wet vereiste kwaad opzet gehandeld heeft;

Overwegende, dat hij vergeefs beweert van goede trouw te zijn geweest en, om zich te rechtvaardigen,

de verwarring inroept die toen in de gemoederen heerste; dat deze toestand voor de beklagde geen grond van rechtvaardiging kon uitmaken, aangezien voor een persoon van zijn stand deze ontreddering, indien zij bestond, een reden te meer moest zijn om met omzichtigheid en bescheidenheid te handelen;

Overwegende, dat beklagde vergeefs opwerpt dat er in de wettelijke zin van het woord, geen verklikking bestaat, omdat er aan de vijand niets aangegeven werd dat hij nog niet kende;

Overwegende, dat artikel 121bis S.W.B. niet vereist dat het aangegeven feit door de vijand onbekend zou zijn; dat de aangifte aan de vijand niet beteugeld wordt omdat zij aan de vijand kennis geeft van een onbekend feit, maar omwille der gebeurlijke gevolgen die zij voor een bepaald persoon kan hebben; dat het misdrijf dus niet bestaat in de bekendmaking van een feit, maar wel in de gevolgen derzelve; dat deze gevolgen hoegenaamd niet uitgesloten zijn — wel integendeel — wanneer de vijand al reeds door een of meerdere andere klachten, op de hoogte is van het aangeklaagd feit; dat in geval van verschillende achtereenvolgende klachten, de laatste als een ondersteuning der eersten moeten worden aangezien en evengoed als deze, strafbaar is;

Overwegende overigens, dat uit de debatten voor het Hof gebleken is dat, zo de Duitse overheid, op het ogenblik van de ten laste gelegde feiten al reeds wist dat er aanhoudingen en wegvoeringen van verdachte personen, soms met betreurenswaardige gevolgen, waren geschied, zij toen nochtans, nog niet wist wie er verantwoordelijk voor diende gesteld; dat er dienaangaande onderzoeken nog aan de gang waren;

Overwegende, dat waar beklagde de Heer Auditeur-Generaal Ganshof van der Meersch openbaar beschuldigde als de persoon die de volle verantwoordelijkheid dezer feiten moest dragen, hij hem als zijnde dader van bepaalde feiten aan de vijand aangegeven heeft;

Overwegende, dat beklagde zich tot deze perscampagne niet bepaald heeft; dat, zoals blijkt uit de verklaring van getuige van Randenborg, hij bij deze hoge ambtenaar der Militair Verwaltung, mondeling aangedrongen heeft opdat er tegen de Heer Ganshof van der Meersch maatregelen zouden genomen worden;

Overwegende, dat zo beklagde deze magistraat met kwaad opzet aan de vijand aangeklaagd heeft, het nochtans niet bewezen is dat het deze aanklacht is die de aanhouding van de Heer Ganshof van der Meersch voor gevolg heeft gehad; dat de heer van Randenborg verklaard heeft dat, voor de Militair Verwaltung de zaak zonder gevolg mocht blijven; maar dat er terzelfdertijd nog andere onderzoeken aan de gang waren, namelijk bij de Sicherheitsdienst en dat de debatten voor het Hof uitgewezen hebben dat het deze laatste is die uit Berlijn bevolen heeft de Heer Ganshof van der Meersch in Schutzhafte te stellen;

Overwegende dat de betichting C (politieke collaboratie) niet bewezen is; dat de enige afzonderlijke feiten, waarop zij gesteund is, zelfs moesten zij allen als bewezen aangenomen worden, niet vol-

doende zijn om het bij artikel 118bis S.W.B., gewijzigd bij besluitwet van 17 December 1942, voorziene misdaad, daar te stellen; dat zij wel is waar in hoofde van een persoon, zoals beklaagde, gans ongepast en betreurenswaardig zijn, maar dat zij nochtans niet kunnen aangenomen worden als bewijzen ener politieke samenwerking met de vijand;

Overwegende inderdaad dat, opdat de strafwet zou kunnen toegepast worden, het niet volstaat enige afzonderlijke feiten te beschouwen die als uitzonderingen kunnen doorgaan; dat de gezamenlijke bedrijvigheid van de beklaagde tijdens de bezettingsjaren moet in overweging genomen worden;

Overwegende dat al de getuigen vóór het Hof onderhoord het eens zijn om, onder voorbehoud van het incident Ganshof, hulde te brengen aan de gedraging van de beklaagde, zowel op politiek als op professioneel gebied; dat deze houding algemeen bestempeld werd als uitgesproken anti-Duits, en dat het vaststaat dat, binst de bezetting, beklaagde de politiek zijner vroegere vrienden niet gevolgd heeft;

Overwegende daarenboven dat hij talrijke zijner landgenoten tegenover de vijand geholpen heeft, wat samen met zijn goed verleden als verzachtende omstandigheid dient aangenomen;

Overwegende dat uit boven aangehaalde beschouwingen blijkt dat de aanvraag tot samenvoeging van zekere bepaalde bundels bij deze van beklaagde als nutteloos en overbodig voorkomt;

Overwegende inderdaad dat, volgens de conclusies strekkend tot deze samenvoeging, deze slechts wordt aangevraagd om te bewijzen dat beklaagde geen schuld in de aanhouding van de Heer Auditeur-Generaal heeft, en dat er te zijnen voordele verzachtende omstandigheden bestaan;

Overwegende dat waar de beide verdedigingsmiddelen aangenomen worden, elke samenvoeging van bundels als overbodig voorkomt;

Overwegende dat te andere voldoende bewijzen van schuld bestaan wat betreft de feiten die te laste van beklaagde weerhouden worden; dat, bijgevolg, onder dit oogpunt beschouwd, elke samenvoeging van bundels nutteloos is;

Overwegende dat de misdrijven te laste van beklaagde als bewezen aangenomen, het uitwerksel zijn van een en zelfde misdadig inzicht; dat er bijgevolg slechts een straf, de zwaarste, dient toegepast;

Overwegende dat er tussen de slag en de smaad enerzijds en de verklikking anderzijds, een zo nauw verband bestaat dat het niet mogelijk zou geweest zijn deze misdrijven afzonderlijk te onderzoeken en te vonnissen;

Overwegende dat, gelet op deze ideale samenloop, de verjaring gestuit werd ingevolge artikelen 1 en 2 van de besluitwet van 29-4-43 en dat de feiten insgelijks volgens art. 8 B. W. van 29-9-1945 van de amnestie uitgesloten zijn;

Wat de kosten der publieke vordering betreft;

Overwegende dat beklaagde ten onrechte beweert dat de photocopiën niet in rekening mogen gebracht

worden; dat zij bewijsstukken van het onderzoek zijn en dienvolgens niet als nutteloos voorkomen; dat zij ten andere niet begrepen zijn in de kosten die, overeenkomstig het K.B. 1-9-1920 te laste van de Staat dienen gesteld;

Over de burgerlijke eis :

Overwegende dat, waar beklaagde niet schuldig wordt verklaard, aan de feiten waarop deze eis gesteund is, deze als ongegrond voorkomt en dient afgewezen;

Om deze redenen :

Het Hof, alle tegenstrijdige conclusies als ongegrond verwerpende;

Gelet op art. 25 der Grondwet; 1 K. B. 26-8-1939; 16, 33, 58, 67 van wet van 15 Juni 1899; 1, 2, 3, 5, 6, 8, 10 en 12 van de besluitwet van 26 Mei 1944; 184, 185 wetboek van rechtspleging bij de landmacht van 20 Juli 1814; 194, 195, 226, 227, 367 wetboek van strafvordering; art. 275, 278, 121bis, 65, 85, 123 sexties S. W. B.; 11, 18, 24, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 41, 68, al. 64 wet van 15 Juni 1935; B. W. 8-4-1917, art. 1, 2 B.W. 6 Mei 1944 gew. door art. 10 B. W. van 19-9-1945; de B. W. van 9-1-1945; art. 2 B. W. van 29-4-1943; 8 B. W. 29-9-1945; door de Heer Voorzitter aangehaald, uitsprekende in aanwezigheid van verdachte;

Verwerpt de exceptie, getrokken uit de schending der rechten van de verdediging;

Zegt dat er geen redenen bestaan om bij de bundel der vervolging andere bundels te voegen;

Verklaart beklaagde schuldig aan de feiten voorzien bij litteris A 1 en 2 en B der telastlegging, zonder nochtans de verzwarende omstandigheid van vrijheidsberoving;

Veroordeelt hem uit dien hoofde tot een gevangenisstraf van DRIE JAAR;

Constaateert dat, bij toepassing van art. 2 B. W. van 6-5-1944 gewijzigd bij art. 10 B. W. van 19-9-1945, zijnde art. 123sexties S. W. B. veroordeelde levenslang ontzet is uit de rechten bij voormeld artikel 123 sexties voorzien;

Ontslaat hem van het overige der telastlegging;

Veroordeelt Van Dieren Edmond tot 3/5 der gerechtskosten, de Staat tot 1/5 en de burgerlijke partij tot 1/5, deze kosten voor het geheel begroot zijnde op 5.044 frank;

En overwegende dat de kosten de 300 fr. overschrijden, gelet op de wet van 27 Juli 1871, zegt dat deze invorderbaar zijn bij middel van lijfswang, enkel wat beklaagde Van Dieren betreft, en bepaalt de duur ervan op acht dagen;

Verklaart de eis van de burgerlijke partij ongegrond en wijst hem af. Veroordeelt deze partij tot de kosten harer aanstelling.

NOOT: Tegen dit arrest werd cassatie aangetekend.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2de Kanton. — 8 Mei 1947.

Vrederechter : M. Edm. Jans.

Pleiters : Mrs R. Donnet en G. van Doosselaere.

I. HUUR- EN VERHUUR. — VORDERING TOT SCHADEVERGOEDING. — ART. 7, AL. 3 VAN HET BESLUIT VAN 12 MAART 1945. — HET GEMEEN RECHT BLIJFT TOEPASSELIIK. — OVERMACHT.

II. ONDERSCHIED TUSSEN « BEWONEN » EN « BETREKKEN ».

I. *Art. 7, al. 3 van het besluit dd. 12 Maart 1945 is woordelijk overgenomen van art. 8, § 10 der wet van 28 December 1926 en betreft de vordering tot schadevergoeding van de uitgedreven huurder.*

De genoemde bepaling maakt geen inbreuk op het gemeen recht ter zake van schadevergoeding. De uitgedreven huurder kan slechts aanspraak maken op schadevergoeding indien de verhuurder een fout begaan heeft.

Het niet betrekken van de verhuurde plaatsen door de verhuurder ten gevolge van toeval of overmacht, is geen aanleiding om aan de huurder vergoeding toe te kennen.

II. *De verhuurder is niet verplicht de plaatsen binnen de voorgeschreven termijn te komen « bewonen ». Het is alleen maar vereist dat hij dezelve zou « betrekken ».*

Gilliot en cons. t/ Stampe.

Overwegende, dat volgens overeenkomst de dato 23 November 1942 aanlegsters van verweerder in huur namen voor de duur van de oorlog, doch opzegbaar ten allen tijde mits aangetekend schrijven drie maanden op voorhand en mits een huurprijs van 3.600 frank per maand, een appartement in het gebouw gelegen te Antwerpen, Quellinstraat, 51;

Overwegende, dat verweerder hen op 29 October 1945 opzeg gaf tegen einde Januari 1946;

Overwegende, dat aanlegsters voor Onze Zetel een vordering tot huurverlenging inleidden; dat verweerder zich tegen hun eis verzette om reden dat hij inderdaad te dien tijde te Parijs verbleef, doch verplicht was zich terug te Antwerpen te vestigen om er zijn bedrijvigheid, namelijk de fabricatie van vliegtuigstoelen, die hij voor de oorlog ondernomen had en die door de oorlog geschorst werd, te hernemen;

Overwegende, dat bij vonnis de dato 7 Februari 1946 aan aanlegsters een huurverlenging werd toegestaan tot 31 Maart 1946, termijn die bij minnelijke schikking tussen partijen verlengd werd tot 31 Mei 1946;

Overwegende, dat aanlegsters enkele dagen vóór deze datum het appartement verlieten; doch dat verweerder het slechts kwam bewonen in de loop der maand Februari 1947, na er aanzienlijke herstellings- en verbeteringswerken te hebben laten uitvoeren;

Overwegende, dat aanlegsters, zich steunende op artikel 7 alinea 3 der besluitwet van 12 Maart 1945, vergoeding eisen van de schade die zij beweren geleden te hebben tengevolge van de onrechtvaardige handeling van verweerder en deze schade beramen op de geëiste som;

Overwegende, dat de ingeroepen bepaling letterlijk overgenomen werd uit de wet van 28 December 1926, dragende herziening van de vorige huurwetten (artikel 8, par. 10);

Overwegende, dat onder deze wetgeving een omvangrijke rechtspraak aangenomen heeft dat deze beschikking geen inbreuk maakte op de algemene regels in zake schadevergoeding en dat de uitgedreven huurder slechts aanspraak kon maken op schadevergoeding ingeval er een fout aan de verhuurder kan verweten worden; dat namelijk deze laatste geen vergoeding schuldig was indien het gebrek aan betrekking van de gehuurde plaatsen zijn oorzaak vond in een geval van heirkraft of toeval (Verbr., 27 September 1928; Pas. 1928, I, 236) of zelfs in feiten onafhankelijk van de wil van de verhuurder (Brugge, 15 Mei 1926, J. J. P. 405; Vred. Pâturage, 29 April 1925, J. J. P. 1926, 405; Vrederecht La Louvière, 16 September 1927, J. J. P. 1928, 71; Doornik, 6 Januari 1928, Pas. 1928, III, 147);

Overwegende, dat de beredenering van voormelde rechtspraak toepasselijk blijft op de gedingen gesproten uit de besluitwet van 12 Maart 1945 (Pirson, J. T. 25 Maart 1945, blz. 247; Horion, De Besluitwet van 12 Maart 1945, blz. 36; J. T., blz. 56, n° 19);

Overwegende, dat ter zake, gezien de werken die verweerder heeft laten uitvoeren en die, tengevolge van de heersende toestanden, een lange tijdspanne in beslag blijken genomen te hebben, het appartement niet binnen de drie maanden na het vertrek van aanlegsters blijkt in bewoonbare staat geweest te zijn;

Overwegende, dat trouwens het artikel 7 alinea 3 niet vereist dat de verhuurder die de intrekking of de weigering van de verlenging bekomen heeft, de plaatsen binnen gezegd tijdperk zou komen bewonen;

Overwegende, dat de besluitwet enkel vereist dat hij ze zou betrekken;

Overwegende, dat de uitvoering van inrichtingswerken een « betrekking » uitmaakt;

Overwegende, dat eindelijk de slechte trouw van verweerder, wanneer hij de verlenging geweigerd heeft, uitgesloten is, vermits hij wel degelijk het appartement binnen een redelijke tijd is komen bewonen;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, verklaren de eis ongegrond, wijzen hem af en leggen de kosten, tot heden begroot op 217,— frank, ten laste van aanlegsters.

OVERZICHT DER NEDERLANDSE RECHTSPRAAK

Hoge Raad

20 December 1946

DE KRACHTENS ART. 519 B. W. BENOEMDE BEWINDVOERDER IS MEDE BEVOEGD OM VERWEER TE VOEREN TEGEN EEN VORDERING TOT ECHTSCHIEDING, INGESTELD TEGEN DE AFWEZIGE EN OM VERZET TE DOEN TEGEN EEN ECHTSCHIEDINGSVONNIS TEGEN DE AFWEZIGE BIJ VERSTEK UITGESPROKEN.

HEM KOMT DAARENTEGEN NIET DE MACHT TOE DE AFWEZIGE TE VERTEGENWOORDIGEN BIJ HANDELINGEN WAARBIJ PERSOONLIJK INZICHT EN GEVOEL EEN BESLISSENDE ROL SPELEN, GELIJK BIJ HET INSTELLEN VAN EEN VORDERING TOT ECHTSCHIEDING.

Het eerste lid van art. 519 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek luidt als volgt:

«Indien iemand zyne woonplaats verlaten heeft, zonder volmagt tot het waarnemen zynen zaken en belangen, of orde op het beheer derzelve gesteld te hebben, ofwel indien de door hem gegeven volmagt is vervallen, en indien er noodzakelykheid is om in dat beheer geheel of gedeeltelyk te voorzien, of hem te doen vertegenwoordigen, zal, op het verzoek van belanghebbenden, of ook van het openbaar ministerie, door de regtbank van de woonplaats des afwezigen, een bewindvoerder worden benoemd om zyne goederen en belangen, geheel of gedeeltelyk te beheeren en waar te nemen, voor zyne regten op te komen en hem daarby te vertegenwoordigen.»

In het geval, waarover de Hoge Raad uitspraak deed, had een vrouw tegen haar afwezige echtgenoot ingesteld een vordering tot echtscheiding op grond van door hem gepleegd overspel. De Rechtbank had bij verstek deze vordering toegewezen; tegen dit verstekvonnis kwam de krachtens art. 519 B. W. benoemde bewindvoerder van de afwezige man in verzet en ontkende het gestelde overspel. De vrouw betwistte de bevoegdheid van de bewindvoerder tot vertegenwoordiging van de afwezige in een echtscheidingsgeding. Zowel de Rechtbank van Eerste Aanleg als het Hof in hoger beroep verwierpen dit verweer en verklaarde de bewindvoerder bevoegd tot het voeren van verweer en het doen van verzet tegen het verstekvonnis.

Nadat het Hof de zaak naar de Rechtbank had verwezen, constateerde deze bij vonnis, dat de vordering tot echtscheiding was vervallen op grond van het overlijden van de man voor dat in deze zaak het eindvonnis was uitgesproken.

Daar tegen laatstgenoemd vonnis binnen de wettelijke termijn geen beroep was ingesteld, stond voor partijen tegen het arrest van het Hof geen gewoon rechtsmiddel meer open. De Procureur-Generaal bij de Hoge Raad ging echter in cassatie in het belang der wet en voerde aan, dat de artt. 519 e.v.B.W. de taak van de bewindvoerder over een afwezige beperken tot het gebied van het vermogensrecht en hij de afwezige niet op het terrein van het familierecht vertegenwoordigt, zoals de «geschiedenis van de totstandkoming van de bepalingen over afwezigheid onfeilbaar vaststelt.»

De Hoge Raad verwierp de mening van de Procureur-Generaal. Immers, aldus de Hoge Raad, de tekst van art. 519 B. W. wijst geenszins op de beperkte opvat-

ting, waarop het middel steunt, daar het art. niet enkel gewaagt van het beheer van de goederen van de afwezige, doch daarnaast algemeen, van het waarnemen van zijn belangen, het opkomen van zijn rechten, en het hem daarbij vertegenwoordigen.

Deze ruime redactie is in overeenstemming met het doel van deze regeling, hetwelk in de eerste plaats is gelegen in de bescherming van de belangen van degene, die uit hoofde van zijn afwezigheid niet in staat is zelf zijn belangen te behartigen. Hieronder moet zeker worden begrepen het opkomen voor de afwezige, tegen wie een geding tot echtscheiding aanhangig is gemaakt. Uiteraard komt de bewindvoerder van een afwezige, evenmin als de curator van een krankzinnige, de macht toe de afwezige te vertegenwoordigen bij handelingen, waarbij persoonlijk inzicht en gevoel een beslissende rol spelen, gelijk bij het instellen van een vordering tot echtscheiding, doch zodanig geval doet zich in deze niet voor.

Aan de aldus aanvaarde ruime opvatting van art. 519 B. W., kan de geschiedenis, waarop de Procureur-Generaal zich beroept, niet afdoen, want — daargelaten nog of in dit geval daaraan voor het heden beslissende betekenis zou zijn te hechten — de geschiedenis toont geenszins aan, dat men zich destijds bepaaldelijk tot een vermogensrechtelijke voorziening heeft willen beperken.

Op bovenstaande gronden heeft de Hoge Raad het cassatieberoep verworpen.

(N. J. 1947, Nr. 109, met noot van D. J. Veegens)

NOOT: Het hierboven weergegeven arrest van de Hoge Raad is in overeenstemming met zijn vroegere arresten, waarbij een curator over een krankzinnige, bevoegd werd verklaard verweer te voeren in een geding tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed, tegen zijn curandus ingesteld (arrest 14 November 1935, N. J. 1936, nr. 22 met noot van Paul Scholten) en om in verzet te gaan tegen een verstekvonnis op zodanige vordering gewezen (arrest 15 Maart 1946, N. J. 1946, nr. 187). De curator is daarentegen niet bevoegd namens zijn curandus een vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed in te stellen (arrest 8 Maart 1929, N. J. 1929, blz. 589 en het reeds aangehaalde arrest van 14 November 1935, N. J. 1936, nr. 22).

De Hoge Raad heeft tot dusver nog niet uitspraak gedaan over de bevoegdheid van de provisionele bewindvoerder, krachtens art. 33 van de Nederlandse krankzinnigenwet van 1884 benoemd over een in een krankzinnigengesticht verpleegde, om verweer te voeren in een tegen laatstgenoemde ingestelde vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed. Erkend werd deze bevoegdheid bij twee beschikkingen van de Kantonrechter van Alphen a. d. Rijn dd. 3 en 13 Januari 1947 en bij een arrest van het Gerechtshof te 's Gravenhage van 23 Januari 1947 (zie N. J., 1947, nrs 107 en 108), mits de provisionele bewindvoerder daartoe gemachtigd is door de Kantonrechter.

In België wordt aangenomen, dat nooit een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed kan ingesteld worden namens de afwezige als eiser. Daarentegen kan wel echtscheiding of scheiding van tafel en bed worden gevorderd tegen de afwezige als gedaagde; deze kan niet vertegenwoordigd worden in het geding, zodat de zaak steed bij verstek zal behandeld worden. Vgl. o.m. De Page, I, nr 882 bis).

De wegens krankzinnigheid onder voogdij gestelde (interdit judiciaire), kan niet als partij in een procedure tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed betrokken worden, noch als eiser (cass. 11 November 1869, Pas. 1870, I, 3), noch als gedaagde (cass. 7 Maart 1907, Pas. I, 154). Het zelfde geldt ten aanzien van ieder krankzinnige, onverschillig of hij in een gesticht geplaatst is of niet (Vgl. o.m. De Page, I, nrs 877 en 882).

Zoals de annotator onder het arrest terecht opmerkt, treft het niet zozeer, dat de Hoge Raad de geschiedenis van de wet anders leest dan zijn Procureur-Generaal, als wel, dat hij in een tussenlijn, zonder noodzaak en dus blijkaar opzettelijk, daarlaat of «in dit geval» daaraan — nl. aan de geschiedenis — voor het heden beslissende betekenis zou zijn te hechten. De Hoge Raad geeft hiermede te kennen, dat hij aan de historische interpretatie geen al te grote betekenis toekent. In deze richting ontwikkelt zich inderdaad de rechtspraak in de laatste jaren.

WETGEVING

WET van 30 April 1947 tot wijziging van de besluitwet van 5 Augustus 1943 waarbij aan de Belgische rechtsmachten uitzonderlijke bevoegdheid wordt toegekend in zake zekere buiten het nationaal grondgebied in oorlogstijd gepleegde misdaden of wanbedrijven.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.
De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Artikel één der besluitwet van 5 Augustus 1943, waarbij aan de Belgische rechtsmachten uitzonderlijke bevoegdheid wordt toegekend in zake zekere tijdens de oorlog buiten het nationaal grondgebied gepleegde misdaden of wanbedrijven, wordt vervangen door de volgende tekst :

« Artikel 8 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Rechtspleging in Strafzaken wordt aangevuld door de volgende bepaling : « De Belg die, in oorlogstijd, buiten het grondgebied van het Koninkrijk, tegen een onderhorige van een land dat, in de zin van lid 2 van artikel 117 van het Wetboek van Strafrecht, bondgenoot van België is, een misdaad of een wanbedrijf, zelfs niet door de uitleveringswet voorzien, heeft gepleegd, kan in België vervolgd worden, hetzij op de klacht van de beledigde vreemdeling of van zijn familie, hetzij op een officieel bericht aan de Belgische overheid gegeven door de overheid van het land waar het misdrijf werd gepleegd of van dit waarvan de beledigde vreemdeling een onderhorige is of was. »

Art. 2. Artikel 3 van bovenvermelde besluitwet van 5 Augustus 1943 wordt vervangen door de volgende tekst :

« Artikel 12 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Rechtspleging in Strafzaken wordt vervangen door de volgende tekst : « Behoudens in de gevallen door de nrs 1 en 2 van artikel 6 en van artikel 10 voorzien, heeft de vervolging van de misdrijven, waarvan sprake in dit hoofdstuk, slechts plaats indien de verdachte in België wordt aangetroffen.

» Werd echter het misdrijf in oorlogstijd gepleegd, dan kan de vervolging plaats hebben, indien de verdachte Belg is, in al de gevallen, zelfs indien hij in België niet wordt aangetroffen en, indien de verdachte een vreemdeling is, benevens de in alinea 1 voorziene gevallen, indien hij in een vijandelijk land wordt aangetroffen, of indien zijn uitlevering kan worden bekomen. »

Art. 3. Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het Staatsblad is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's lands zegel bekleed en in het Staatsblad bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 30 April 1947.

WET van 12 Mei 1947 waarbij sommige tenuitvoerleggingen in zake huurovereenkomsten tijdelijk worden geschorst.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.
De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Tot op de dag waarop een nieuwe huishuurwet in werking zal treden, en uiterlijk tot 30 Juni

1947, is de tenuitvoerlegging geschorst van alle vonnissen waarbij de uitzetting van een huurder wordt bevolen.

Art. 2. Zijn van de toepassing van deze wet uitgesloten : 1° de vonnissen tot uitzetting die gegrond zijn op het niet-naleven door de huurder van zijn verplichtingen jegens de verhuurder; 2° de vonnissen tot uitzetting betreffende villa's, buitengoederen of andere lusthuizen die de huurder slechts gedurende een gedeelte van het jaar huurt of betreft.

Art. 3. De besluitwet van 19 Februari 1947, waarbij sommige vorderingen en tenuitvoerleggingen in zake huurovereenkomsten tijdelijk worden geschorst, wordt ingetrokken.

Art. 4. Deze wet treedt in werking de dag waarop zij is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's lands zegel bekleed en door het Staatsblad bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 12 Mei 1947.

BIBLIOGRAPHIE

LE VICOMTE POULLET †. — **Manuel de droit international privé belge.** Troisième édition. Brussel-Gent, Librairie judiciaire Polydore Pée, 1947, 675 p.

In 1925 verscheen de eerste uitgave van dit bekende werk van wijlen burggraaf Poulet, in leven hoogleraar aan de universiteit te Leuven. Daar de tweede uitgave van 1928 sinds vele jaren niet meer te verkrijgen was, besloot de uitgever tot een nieuwe herdruk en deed hiertoe beroep op de medewerking van een jurist gespecialiseerd in het internationaal privaatrecht.

De bewerker van deze derde uitgave meende, dat zijn taak zich moest beperken tot het vermelden van de ontwikkeling der rechtspraak en der rechtsleer. De indeling en de wijze van behandeling van dit leerboek — dat voor korte tijd het enige bestaande handboek van Belgisch internationaal privaatrecht was — werd bijgevolg behouden.

De verdiensten van Poulet's Manuel de droit international privé belge zijn voldoende bekend, zodat ze hier niet nog eens moeten worden aangehaald. Ongetwijfeld zal deze nieuwe bijgewerkte uitgave in de Belgische juridische middens welkom zijn.

E. M.

R. VAN LENNEP : **Ontwerp van internationale regeling van het scheidsgerecht binnen het kader der Franse, Belgische en Nederlandse wetgevingen.** Studie van vergelijkend recht met praktische commentaar. Leuven, N. V. Vlaamsche Drukkerij, 1946, 75 p.

Arbitrage is zonder enige twijfel een gebied, dat voor internationale regeling vatbaar is, internationale regeling, die onder commercieel oogpunt vooral gelukkige resultaten zou opleveren.

Sedert jaren beijvert zich Mr Van Lennep om een dergelijke internationale regeling tot stand te brengen, en deze publicatie getuigt daarvan opnieuw. Dit ontwerp van internationale regeling van het scheidsgerecht werd, zoals de titel aanwijst, in overeenstemming met de Franse, Belgische en Nederlandse wetgevingen uitgewerkt. De op dit ontwerp gemaakte commentaar is tevens een beknopte rechtsvergelijkende studie van de arbitrage, zoals zij in deze verschillende wetgevingen werd geregeld.

Zoals Prof. F. Van Goethem terecht in het Rechtskundig Tijdschrift voor België (1946, 483-484) aanstipt bewijst de bijdrage van Mr. Van Lennep « het grote nut van de vergelijkende studie van het recht. Bij de wet

van 21 Mei 1929 op het program van onze faculteiten der Rechtsgeleerdheid gebracht onder vorm van keuzevakken, hebben echter het vergelijkend burgerlijk recht en het vergelijkend handelsrecht niet de belangstelling gekend, die aan andere keuzevakken door de studenten wordt voorbehouden. Ook in de literatuur is de weerklank van deze vergelijkende rechtsstudie in België, niet zeer groot geweest, indien de meesterlijke bijdrage van Prof. Van Dievoet over het Belgisch en Nederlandsch Burgerlijk Recht buiten beschouwing wordt gelaten.

Het is hier de plaats niet om de redenen van deze toestand te onderzoeken. Zoveel is echter zeker, dat een stijging van de wetenschappelijke belangstelling van de rechtsvraagstukken tot uitdrukking moet komen in een meer-internationale kijk. Op wetenschappelijk gebied geldt ook de spreuk van Schiller: Im engeren Kreis, verengert sich der Sinn. Geen beter middel, om ons provincialisme te overwinnen, dan een verbrede horizon van rechtsvergelijkende studie. Hier geeft Mr. Van Lennep een les, en hopen wij, een spoorslag.

D. W.

MEDEDELINGEN

IS HET MOGELIJK HET HANDELSRECHT IN BELGIE EN NEDERLAND EENVORMIG TE MAKEN?

De Vereniging «Handelsrecht» verlangt een beschouwing over de vraag, of het mogelijk en wenselijk is het handelsrecht in Nederland en België eenvormig te maken, en zo ja, hoe bepaaldelijk het vennootschapsrecht zou moeten worden geregeld. Inzenders kunnen desgewenst aan de door hen voorgestane denkbeelden in een ontwerp van wet met toelichting uitdrukking geven. Zij zullen naar beknoptheid moeten streven.

Het antwoord kan in de Nederlandse of Franse taal zijn gesteld, moet met de schrijfmachine zijn geschreven en vóór 1 November 1947 in drievoud worden ingeleverd bij Mr Dr W. M. Westerman, Bronovolaan 6, 's Gravenhage.

Het zal naam en adres van de schrijver niet mogen vermelden, doch voorzien moeten zijn van een motto, hetwelk ook zal moeten voorkomen op een bijgevoegde, gesloten en verzegelde enveloppe, welke naam en adres van de inzender volledig moet behelzen. Het antwoord zal een correspondentieadres moeten aangeven, hetwelk geen aanwijzingen omtrent de schrijver mag bevatten.

De vereniging stelt ter beloning van de beste inzending, welke een prijs wordt waardig gekeurd, een bedrag beschikbaar van f. 750 (zevenhonderd vijftig gulden), met dien verstande, dat dit bedrag eventueel onder meer inzenders kan worden verdeeld.

De naam/namen van wie een prijs waardig wordt/worden geoordeeld, wordt/worden openbaar bekend gemaakt.

De vereniging krijgt het auteursrecht van de bekroonde inzendingen. De niet-bekroonde worden desgewenst aan de correspondentie-adressen teruggezonden.

De beoordeling der inzendingen zal geschieden door een jury, bestaande uit de heren Prof. Mr C. W. Star Busmann, Prof. Mr J. Kamphuisen en Prof. Mr J. Offerhaus.

De beslissing der jury is onherroepelijk. In gevallen hierboven niet voorzien, beslist het Dagelijks Bestuur.

IS DAT GOED NEDERLANDS?

Het is de taak van alle Nederlands sprekende juristen in België hun taal te verfijnen en hun terminologie te verbeteren; zulks is in de eerste plaats een kwestie van zelfrespect.

Het Rechtskundig Weekblad heeft sinds jaar en dag geijverd voor een juiste Nederlandse rechtsterminologie en voor het schrijven van een correct Nederlands. Sinds de vernederlandsing van het onderwijs en van het gerecht werd grote vooruitgang op dit gebied gemaakt, ofschoon er nog heel wat te doen blijft. De Nederlandse teksten der wetten en der besluitwetten, de taal van sommige rechterlijke beslissingen en publicaties laten nog altijd veel te wensen over. Wij laten hier enkele voorbeelden volgen.

Verzaken aan een recht: deze uitdrukking is algemeen gebruikelijk in de Belgische rechtstaal, blijkbaar een vertaling van «renoncer à». Verzaken is een overgankelijk werkwoord: men verzaakt het geloof, of de duivel of zijn plicht. Het zou dus moeten zijn: een recht verzaken. *Verzaken* betekent echter: verloochenen, afvallig worden, ontkennen.

De Noordnederlander zegt: afstand doen van een recht, een recht afstaan, een recht laten varen.

Akte van afstand: akte waarbij men een recht afstaat.

De wet heeft voor doel: vertaling van: *a pour but*.

In het Nederlands zegt men: de wet heeft *ten* doel, of beter nog: de wet heeft tot strekking; de strekking van de wet is; de wet strekt om...

Met algemene stemmen, *deze* van de voorzitter daaronder begrepen... Een uitstekende verhandeling over dit onderwerp is *deze van*...

Deze moet zijn *die*. Het gebruik van *deze* als bepalingaankondigend voornaamwoord voor *die* is een in België algemeen voorkomende fout.

Revendicatie moet zijn *revindicatie* (i in de tweede lettergreep; Latijn: rei vindicatio). In het artikel «Het afbetalingscontract en het eigendomsvoorbehoud (R.W. 1947, 1026 e.v.) staat foutief overal *revendicatie*. Invloed van het Franse woord: *revendication*.

De rechter ten gronde; bedoeld is *de rechter over de feiten*.

De Dienst der Sekwesters is *gelast* met het beheer van de goederen...

Gelasten betekent: bevelen, gebieden. Bv.: hij heeft mij gelast u mede te delen; de voorzitter gelastte de ontruiming der zaal.

Men *belast* echter iemand met een taak. Het moet dus zijn: ...is belast met het beheer.

De wet treedt in *voege*, is in *voege*. Blijkbaar een poging om *entrer en vigueur* en *être en vigueur* te vertalen.

Voegen betekent: wijzen, volgorde. De rechter kan bv. de kosten van een geding compenseren in *dier voege* (of: der) dat iedere partij haar eigen kosten draagt.

Entrer en vigueur moet worden vertaald door: *in werking treden* of *van kracht worden*; *être en vigueur* door *van kracht zijn* of *gelden*.

Dit feit wordt niet weerhouden: al te letterlijke vertaling van: *ce fait n'est pas retenu*.

In het Nederlands zegt men: dit ten laste gelegde feit wordt niet gehandhaafd; het Openbaar Ministerie laat dit punt der telastlegging vallen.

VERENIGING VOOR STRAFRECHTSpraak

De Nederlandse Vereniging voor Strafrechtspraak houdt te Utrecht op 7 Juni 1947 een voorjaarsvergadering, waarop behandeld zullen worden: de militaire rechtspraak gedurende de huidige oorlog door Mr. J.

W. M. Doornbos, President van het Hoog Militair Gerechtshof te 's-Gravenhage, en : De executie van gevangenisstraf in de vorm van verplichte tewerkstelling door Mr. Dr. F. Hollander, advocaat-fiscaal bij het Bijzonder Gerechtshof te 's-Gravenhage.

TIJDSCHRIFT VOOR STRAFRECHT

Zo pas is de laatste aflevering (3-4) van de 55ste jaargang van het Tijdschrift voor Strafrecht verschenen.

Het Tijdschrift voor Strafrecht wordt uitgegeven door de uitgeverijfirma E. J. Brill te Leiden, en verschijnt in vier driemaandelijks afleveringen. Het staat onder de redactie van Prof. Mr. W. P. J. Pompe te Utrecht, Prof. Mr. M. P. Vry te Groningen, Prof. Mr. J. M. Van Bemmelen te Leiden en Prof. Mr. D. Hazewinkel-Suringa te Amsterdam. De redactiesecretaris is Prof. Mr. J. M. Van Bemmelen te Leiden (Boerhaavelaan 26).

Ten einde een idee te geven van de aard en de betekenis van dit tijdschrift vermelden wij enkele bijdragen die in de afleveringen 1-2 en 3-4 van deel LV verschenen : De doodstraf (Prof. Hazewinkel-Suringa), Het misdadbegrip en de straf (Prof. Van Bemmelen), Zuivering (Mrs. Mulder en Van Veen), Enige rechtsfilosofische opmerkingen naar aanleiding van het strafbegrip bij Hugo Grotius (Mr. Nolte), Verbloeding ten gevolge van het niet onderbinden van de navelstreng (Hulst), Rechters, advocaten en schriftkundigen (Margadant), Enige kanten van het object der criminologie (Prof. Vry), Generale Preventie en schuld (Langemeyer), Doodstraf en cassatie in de bijzondere rechtspleging (Mr. Van Krimpen), Enige opmerkingen over nieuwe strafrechtelijke bepalingen (Mr. Jansen).

In het kader van de Belgisch-Nederlandse culturele samenwerking kan de vraag worden gesteld of deze publicatie, mits uitbreiding van de redactie en aanpassing, ook niet voor de Nederlandsprekende juristen in België *Het Tijdschrift voor Strafrecht* zou kunnen worden?

CONGRES VAN DE « ASSOCIATION HENRI CAPITANT POUR LA CULTURE JURIDIQUE FRANÇAISE »

in Luxemburg op 9 en 10 Juni a.s.

In 1934 werd door de bekende Franse rechtsgeleerde Henri Capitant een vereniging opgericht onder de benaming : « Association des juristes de langue française ». Na zijn dood kreeg deze vereniging de hierboven vermelde benaming en werd zij bij decreet van 5 Augustus 1939 als van openbaar nut zijnde erkend. Art. 1 van haar statuten luidt o.m. als volgt : « L'Association dite Association Henri CAPITANT pour la culture juridique française, fondée en 1935 à Paris, a pour but : I. d'établir des relations personnelles régulières entre les juristes convaincus de la haute valeur de la culture juridique française, quelque soit leur nationalité; II. d'organiser des congrès périodiques dans lesquels seront étudiées des questions de droit, et d'une façon particulière des questions de droit privé, de nature à mettre en relief les méthodes juridiques françaises et d'un faire apparaître la haute portée. »

De vereniging organiseerde congressen, in 1937 te Parijs, in 1938 te Bergen (Mons), in 1939 te Rijsel, te Montreal en Quebec, congressen waaraan door de oorlog een voorlopig einde werd gesteld.

Op 22 November 1945 werden te Brussel en te Gent Frans-Belgische dagen van burgerlijk recht gehouden. Te Brussel werden door Paul Esmein, hoogleraar aan de universiteit te Parijs, en door Pierre de Harven, hoogleraar aan de universiteit te Brussel, prae-adviezen

gelezen over de tussenkomst van de staat in de contracten, terwijl te Gent de benadeling in de contracten het voorwerp vormde van de prae-adviezen van Henri Mazeaud, hoogleraar aan de universiteit te Parijs, en van Albert Kluykens, hoogleraar aan de universiteit te Gent. Deze prae-adviezen, alsmede de verslagen der besprekingen werden gepubliceerd in « Travaux de l'association Henri Capitant pour la culture juridique française », T. I., 1945 (p. 109-232).

In Juni 1946 werd in Zwitserland het tweede congres, sedert de bevrijding, georganiseerd.

Het derde congres wordt thans in het Groot-Hertogdom Luxemburg gehouden op 9 en 10 Juni a.s. Durand, hoogleraar aan de universiteit te Nancy, Metzler, chef van de contentieux van de Arbed en Frédéricq, hoogleraar aan de universiteit te Gent, zullen prae-adviezen uitbrengen over het juridisch begrip van de onderneming.

RECHTERLIJK LEVEN

Bij besluiten van de Regent van 13 Mei 1947, zijn benoemd :

Tot ondervoorzitter in de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, de heer Goris E. E. J. Ch., onderzoeksrechter bij die rechtbank;

Tot bijgevoegd rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Gent, de heer Lefèvre J. M. E. M., eerste substituut krijgsauditeur te velde;

Hij zal tot 15 Juli 1947 het ambt van eerste substituut krijgsauditeur te velde blijven uitoefenen.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD, jaargang 1947, afl. 20, 17 Mei 1947. — De nieuwe spelling. — Mr Dr H. Fortuin, F. J. A. Huart, Nederlands aandeel in de ontwikkeling van het onzijdigheidsrecht gedurende den wereldoorlog. — Opmerkingen en Mededeelingen : Mr J. Kruseman, De opdracht aan Prof. Meijers m. o. Redactie. — Mr H. L. M. Kramer, Autocratie en Staatsnoodrecht. — Hervatting van de werkzaamheden van het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië. — Rechtspraak van de week. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

ADVOCATENBLAD, 27e jaargang, nr 4, 15 April 1947. — Algemeene vergadering der Nederlandsche Advocaten-Vereeniging. — Ter nagedachtenis. — Jaarverslag van den secretaris der Nederlandsche Advocaten-Vereeniging. — Jurisprudentie van de Raden van Toezicht en Discipline. — Mededeelingen van het Bureau. — Vijandelijk vermogen. — Pacht. — Vacantie in Zwitserland. — Varia.

WEEKBLAD VOOR PRIVAAT RECHT, NOTARIS-AMBT EN REGISTRATIE, 78ste jaargang, nr 3982, Zaterdag 17 Mei 1947. — Mr H. Schuttevaer, Samenloop van Nederlandsche en Noord-Amerikaansche Successiebelasting. — Mr P. D. Sanderse, Om niet verkregen zaken en de heffingen ineens, m.o. Prof. Dr P. J. A. Adriani. — Mr L. J. M. Nouwen, Artt. 17 en 18 V.A.B. m. o. Prof. Dr P. J. A. Adriani. — Boekaankondiging. — Tijdschriften. — Rechtsvragen. — Berichten en Mededeelingen. — Broederschap der Candidaat-Notarissen. — Benoemingen. — Overlijden, enz.

JOURNAL DES TRIBUNAUX, 62ste jaargang, nr 3727, 18 Mei 1947. — Hubert Vanparrijs : L'individualisation des choses de genre. — Jurisprudence. — La chronique Judiciaire. — Bibliographie.